

„Zřejmě místy dochází k tomu, že se neřešená bytová otázka promítá do vzdělávacího systému. Děti mají vyšší počet absencí, je pro ně těžké se učivo doučit, propadají. Často se stěhují, mění školy či od nich bydlí daleko. Mají na ně negativní vliv lidé z prostředí, kde bydlí – nízké ambice či drogy a vyšší kriminalita.“

Sociolog Daniel Prokop komentuje výzkum srovnávající školní výsledky a indikátory sociálního vyloučení, který zveřejnil iRozhlas.cz.

Krátce

- **Téměř dvě třetiny Čechů si myslí, že platy učitelů porostou dostatečně.** Učitelé na některých místech Česka stávkovali začátkem listopadu za vyšší růst platů. Téměř dvě třetiny lidí si ale myslí, že kantoři dostanou přidáno dost. Vyplynulo to z průzkumu agentury Median (iRozhlas). Naopak jen třetina dotázaných uvedla, že učitelům porostou platy málo. V listopadu se zhruba čtvrtina škol zapojila do stávky (Aktuálně.cz), jejímž cílem bylo upravit navyšování platů. EDUin upozorňuje, že je potřeba platy navyšovat mnohem výrazněji, aby byla práce atraktivní, a to i pro začínající učitele-vysokoškoláky.
- **Svaz průmyslu a dopravy chce dodatečné zvýšení učitelských platů, protože platy porostou i jinde. Stejně uvažuje opozice.** „Svaz trvá na tom, aby platy učitelů v příštím roce vzrostly o 15 procent, jak vláda původně slíbila,” sdělila mediální zástupkyně svazu Lenka Dudková (Novinky.cz). Svaz uvedl srovnání příjmů pedagogů s jinými vysokoškoláky, kde ČR patří k nejhorším zemím v OECD. O zhruba 5 miliard navíc na učitelské platy (České noviny) žádá rovněž opozice při projednávání státního rozpočtu ve Sněmovně.
- **Zoufalství a pocity zmaru. Bylo to drsné, říkají mladí učitelé o svých začátcích za katedrou.** „Nástup do školy, kde jsem se neměla o koho pořádně oborově opřít, byl dost drsný. Vaření z vody, hledání cest, zkoušení věcí, které mohly být objeveny výrazně rychleji, kdyby mi někdo napověděl, inspiroval mě, pošouchl mě správným směrem. Fakulta mě na reálné učení nepřipravila, seminárky, nějaké odborné vzdělání, praxe, jejichž smysl mi poměrně unikl a přínos jsem v nich neviděla a zpětně stále nevidím,” sdílí jedna z novopečených učitelek (E15), která studovala na pražské PedF Univerzitě Karlovy. Studentům prvního ročníku téže fakulty se zase věnuje v rozhovorech portál Rodiče vítání.
- **V čem jsou přínosné Hlavní směry Strategie vzdělávací politiky do roku 2030?** O tom se diskutovalo ve čtvrtek 28. listopadu na Kulatém stole SKAV a EDUin, Přečtěte si shrnutí debaty, které obsahuje i celý videozáznam.
- **Montovny se přesunou jinam, zůstane po nich pracovní síla bez vzdělání.** Plzeňský kraj bude muset řešit situaci nízké kvalifikace mladých lidí. Ti končí se základním vzděláním kvůli sociální situaci svých rodin nebo pracovním nabídkám, které vyhledávají dělníky bez středních škol. Školství podle krajských představitelů dnes není připraveno (iDnes) na situaci, že by desítky až stovky mladých lidí nárazově potřebovaly doplnit svou kvalifikaci.
- **Čtvrtina středoškolských učitelů je vyhořelých, ukázal brněnský výzkum.** Pocit únavy, fyzické i duševní vyčerpání, nechuť do práce nebo cynismus a hněv vůči žákům. To všechno cítí až čtvrtina učitelů. Ukázaly to výsledky výzkumu, který prováděl Petr Hlaďo z Ústavu pedagogických věd na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity.

V souvislostech

KAŽDÝ PÁTÝ RODIČ PRO SVÉ DÍTĚ VOLÍ NESPÁDOVOU ŠKOLU. TO JE HLAVNÍ NÁSTROJ SEGREGACE

Agentura pro sociální začleňování publikovala analýzu segregace v základních školách z pohledu sociálního vyloučení. Současné problémy se segregací není možné jednoznačně přičítat historii či struktuře vzdělávacího systému, neboť se ukazuje, že na různých místech se daří tuto zátěž překonávat. Pro vznik nebo naopak prevenci segregacních procesů je klíčová aktivita, či nečinnost jednotlivých aktérů místních vzdělávacích systémů. V závislosti na místních podmínkách pak ve srovnatelných obcích ČR dochází k utužení již existujících segregovaných škol nebo naopak k jejich více či méně úspěšné desegregaci. Pro vymezení tzv. spádových obvodů hraje významnou roli také existence speciálních škol, výběrových základních škol nebo víceletých gymnázií a vztahy mezi jednotlivými školami.

Snaha o nelegitimní třídění dětí se může projevit již ve fázi zápisu k povinné školní docházce, kdy školy, které jsou nebo by byly v přirozené spádové oblasti, odkazují rodiče na školy „lépe přizpůsobené specifikům dítěte“. Analýza postojů rodičů k výběru škol také potvrdila, že rodiče s vyšším vzděláním mají tendenci vybírat pro své děti jinou než spádovou školu. Zhruba čtvrtina dotázaných uvedla, že inkluzivní vzdělávání striktně odmítá (Novinky.cz). Nejméně pětiko může být překvapením, že kritičtí jsou k inkluzi především lidé s vysokoškolským vzděláním, z nichž se 36 procent domnívá, že začleňování znevýhodněných do běžné výuky nepomůže nikomu. Mezi matkami a otci se základním vzděláním má tento názor 23 procent lidí. Snahy o společné vzdělávání narážejí dle analýzy i na odpor části romských rodičů. Často například chtějí, aby jejich dítě bylo mezi svými příbuznými a kamarády, uvedla Agentura. Separátně se šetřily zkušenosti škol zapojených do projektu podpory společného vzdělávání (NIDV).

Podle Agentury segregaci na základních školách umožňuje rezidenční segregace, liberální řízení a selektivita vzdělávacího systému. Zejména první faktor ukazuje, že školství je jen dílkem v mozaice řešení sociálních problémů. Mezi formální bariéry patří například změna spádových školských obvodů, často jsou ale tyto děti odklány prostřednictvím neformální komunikace ze strany ředitele, který se snaží spádově znevýhodněné rodiče odradit informacemi o náročnosti školy, výjimkou ale není ani nepravdivé tvrzení, že škola má již plnou kapacitu. Takový postup bývá úspěšný, protože znevýhodnění rodiče nejsou zvyklí fungovat ve formálních vztazích a nikdy si takovou informaci nevyžádají u ředitele školy písemně.

Politika obce, která zřizuje základní školy na svém území, má 4 podoby, které odrážejí sociální politiku v místním vzdělávacím systému: desegregační, segregacní, výběrový model a spontánní model. Zatímco ve výběrovém modelu usiluje nastavení spádových obvodů o zachování výběrové alternativy (převládajícím mechanismem takového typu segregace je odtažení studijně nadaných dětí do elitních škol), v případě segregacního modelu úprava spádových obvodů usiluje o vytlačení problémově vnímaných žáků do omezeného segmentu škol ve snaze zabránit – slovy jednoho z respondentů – „kontaminaci“ škol, ve kterých se vzdělávají ostatní žáci. Politiku obce do značné míry ovlivňuje místní konsenzus, tedy fakt, že klíčovými aktéry – a to včetně rodičů znevýhodněných dětí – segregace vyhovuje. Navíc, její podpora ze strany sociálně znevýhodněných rodičů je pak alibi pro ostatní, proč je systém legitimní.

Klíčovým mechanismem desegregace je podle Agentury silný školský odbor s vizí, stejně jako leadership ředitelů škol. Takoví ředitelé mohou vybudovat inkluzivní vzdělávací instituci, ale jen za podpory zřizovatele, pedagogických pracovníků a částečně rodičů. Řada faktorů vně školy také hraje roli. Pedagogicko-psychologické poradny jsou podle výpovědí pedagogů méně loajální vůči školám a méně navrhuji přeřazení dětí na jiné typy škol. Sociálně vyloučené lokality mají různou životnost a vlivem rezidenční segregace tak školské obvody v různých časech odpovídají různým kohortám dětí. Agentura nabízí sérii doporučení, mezi něž patří sjednocení práce poraden, posilování kapacit na vedoucích pozicích ve vztahu k inkluzivitě škol nebo chápat místní podmínky při zavádění desegregačních opatření včetně mechanismů, které vytvářejí segregaci v konkrétní škole.

Inspirace z (a do) praxe

Žák s ADHD v prostředí běžné základní školy (4. 12. 2019)

Terapeut a sociální pedagog Julius Bittmann povede online webinář

(Naše) veřejnoprávní média (3. 12. 2019)

JSNŠ nabízí webstream konference na téma důležitosti nezávislých médií

Gender a svobodná volba povolání (10. 12. 2019)

Jak lze pracovat na různých úrovních předškolního vzdělávání s tématem nestereotypní volby povolání

Akce tohoto a příštího týdne (výběr z EDUKalendáře)

3. – 4. 12., Praha, 5. Mezinárodní konference k profesnímu rozvoji pedagogických pracovníků Začínající učitel
7. – 8. 12., Praha, Seminář filmové výchovy a autorského práva

PODPOŘTE beduin:

Týden co týden připravujeme beduin, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu. Abychom zajistili bezplatnou dostupnost pro naše čtenáře a zároveň udrželi současnou kvalitu, potřebujeme Vaši pomoc. Dar ve výši 200 pokryje přípravu beduinu pro Vás a jednoho dalšího odběratele na celý rok.

DAROVAT